

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

ÇOCUK ETKİNLİKLERİ

ANKARA, 2009

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. ÇOCUK ETKİNLİKLERİ	3
1.1. Çocukların Yaş ve Gelişim Özelliklerine Uygun Etkinlikler.....	3
1.2. Çocuklarla Birlikte Yapılabilecek Olan Etkinliklerin Çocuğun Gelişimine Olan Etkileri.....	4
1.2.1. Fiziksel Gelişime Olan Etkileri	4
1.2.2. Bilişsel Gelişime Olan Etkileri	5
1.2.3. Sosyal-Duygusal Gelişime Olan Etkileri	5
1.2.4. Dil Gelişimine Olan Etkileri	6
1.3. Etkinlik Öncesi Hazırlık Çalışmaları	6
1.3.1. Etkinliklerde Kullanılabilecek Araç Gereçler.....	6
1.3.2. Etkinlikler İçin Uygun Ortam Hazırlama	11
UYGULAMA FAALİYETİ	12
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	14
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	16
2. ÇOCUKLARIN YAŞ VE GELİŞİM ÖZELLİKLERİNE UYGUN ETKİNLİKLER HAZIRLAMA VE UYGULAMA	16
2.1. Boya Çalışmaları.....	16
2.1.1. Sulu Boya Çalışmaları	17
2.1.2. Pastel Boya Çalışmaları.....	18
2.1.3. Kuru Boya Çalışmaları	18
2.1.4. Parmak Boya Çalışmaları	19
2.2. Yoğurma Maddeleri	19
2.2.1 Tuz Seramiği.....	22
2.2.2 Plastirin.....	22
2.3. Kâğıt İşleri	22
2.3.1 Yırtma.....	24
2.3.2 Kesme	25
2.3.3 Katlama.....	25
2.3.4 Yuvarlama	26
2.4. Artık Malzemelerle Çalışma	26
2.5. Türkçe Dil Etkinlikleri	28
2.6. Müzik Etkinlikleri	31
2.7. Oyun Etkinlikleri	33
2.8. Fen ve Doğa Etkinlikleri	36
2.9. Eğitici Oyuncaklarla Oynama	38
2.10. Boş Zamanlarını Değerlendirme	40
UYGULAMA FAALİYETİ	41
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	43
MODÜL DEĞERLENDİRME	46
CEVAP ANAHTARLARI	49
KAYNAKÇA	51

AÇIKLAMALAR

KOD	761CBG036
ALAN	Çocuk gelişimi ve eğitimi
DAL/MESLEK	Erken çocuklukta öğretmen yardımcılığı/ özel eğitimde öğretmen yardımcılığı
MODÜLÜN ADI	Çocuk etkinlikleri
MODÜLÜN TANIMI	Ev ortamında uygulanabilecek etkinlikleri içeren öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİLİK	Çocuk etkinliklerini uygulamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç: Uygun ortam sağlandığında ev ortamında uygulanabilecek etkinlikleri inceleyebileceksiniz. Amaçlar: 1. Uygun ortam sağlandığında çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun etkinlikleri tanıyabileceksiniz. 2. Uygun ortam sağlandığında çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun etkinlikleri hazırlayıp uygulayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano, duyuru panosu, uyarıcı resimler, teyp, konuya yönelik bilgi CD, VCD, tahta, kalem
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek kendinizi değerlendirebileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci

Çocuk etkinlikleri, okul öncesi eğitim kurumlarında bir gün içinde uygulanan ve çocuğun bütün gelişim alanlarını destekleyen tüm etkinlikleri kapsamaktadır. Eğitimdeki bütünlük ilkesi göz önünde bulundurulursa çocuk etkinlikleri çocuğun her yönden gelişmesine imkân tanıyan ve onu tüm yönleriyle geleceğe hazırlayan etkinliklerdir.

Çocuk etkinliklerine, çocuğun okul öncesi eğitimi programında yer alan tüm amaç ve kazanımları kazandığı etkinlikler de denebilir. Çocuğun birçok yönü (yaratıcılık, paylaşma, duygusal rahatlama, araştırma-soruşturma, merak, dili etkin bir şekilde kullanma, yorum yapabilme, bedenini etkili bir şekilde kullanabilme vb.) bu etkinlikler sırasında gelişmektedir. Çocuk etkinlikleri tek başına düşünülemez, her biri birbirini tamamlar niteliktedir ve her birinin çocuğun farklı yönlerini geliştiren özellikleri vardır.

Okul öncesi eğitimde yer alan çocuk etkinlikleri kapsamında sanat etkinlikleri, Türkçe dil etkinlikleri, oyun etkinlikleri, müzik etkinlikleri, fen ve doğa etkinlikleri, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları yer almaktadır. Okul öncesi eğitim programı bu etkinlikler kapsamında yapılmaktadır.

Bu modülde çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun etkinlikleri tanıyarak seçebileceksiniz. Ayrıca bu etkinliği hazırlayabilecek ve çocuklara uygulayabilme becerisi elde edeceksiniz. Verilen örnek etkinlik ve araç gereç rehberliğinde uygun etkinlik seçmek, yaratıcılığınızı kullanarak, hazırlayabilmek ve uygulayabilmek için yeni bilgi ve beceriler kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun etkinlikleri tanıyabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Sınıfı dört gruba ayırınız. İkişer etkinlik olarak ana sınıfında bu etkinlikleri gözlemleyiniz.
- Ana sınıfı öğretmenleriyle çocuk etkinliklerini ve bu etkinliklerin çocuklara etkilerini içeren bir röportaj yapınız.
- Bu bilgileri rapor haline getiriniz.
- “Nasıl bir ana okulu istiyorum?” adlı bir proje hazırlayınız.
- Bu projeyi resimleyiniz ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. ÇOCUK ETKİNLİKLERİ

1.1. Çocukların Yaş ve Gelişim Özelliklerine Uygun Etkinlikler

Günlük yaşantı sırasında kullanılan çeşitli araç gereçler, insanların yaşamlarını kolaylaştırıcı rol oynamaktadır. Örneğin eve elektronik bir eşya alındığında ondan en iyi şekilde (fonksiyonel) yararlanabilmek için kullanma talimatının okunup aracın ona göre kullanılması gerekecektir. Çünkü herhangi bir sorunla karşılaşmamak ve araçtan gereği gibi yararlanmak buna bağlıdır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin işlerini ise hazırladıkları “eğitim programları” kolaylaştıracaktır. Bu kurumlardan çocuğun beklenen düzeyde yararlanabilmesi ve öğretmenin verimli olabilmesi, ancak eğitim programının çok iyi bilinmesi ve uygulamasıyla mümkün olabilir.

Hangi düzeyde ve nerede olursa olsun eğitimde, çocuğun gelişim durumunu, ilgilerini, ihtiyaçlarını, yeteneklerini ve içinde bulunduğu çevre şartlarını bilmek ve karşılaştığı problemler hakkında fikir sahibi olmak gerekmektedir. Ancak bu durumda etkili bir öğretimden söz edilebilir.

0-6 yaşlarını kapsayan okul öncesi dönemdeki çocuğa gerekli bilgi, beceri, tutum ve temel alışkanlıkların kazanılması ve çocukların toplumun değer yargılarını öğrenip uygulayabilmesi, planlı bir eğitim ve rehberlik hizmetleriyle sağlanabilir. Bu rehberlik görevi de belli bir “eğitim programı” dâhilinde öğretmene düşmektedir.

Çocuk etkinlikleri, başta çocuğun yaş ve gelişim düzeyine olmak üzere, bulunduğu çevrenin özelliklerine, çocuğun ve toplumun ihtiyaçlarına göre çeşitlenip şekillenmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılan etkinlikler:

- Serbest Zaman Etkinlikleri
 - İlgi Köşeleri
 - o Evcilik Köşesi
 - o Blok Köşesi
 - o Kukla Köşesi
 - o Müzik Köşesi
 - o Kitap Köşesi
 - o Fen ve Doğa Köşesi
 - o Eğitici Oyuncak Köşesi
 - o Geçici İlgi Köşesi
 - Sanat Etkinlikleri
 - o Boya Çalışmaları
 - o Yoğurma Maddeleriyle Çalışma
 - o Kâğıt Çalışmaları
 - o Kolaj Çalışmaları
- Türkçe Dil Etkinlikleri
- Oyun Etkinlikleri
- Müzik Etkinlikleri
- Fen ve Doğa Çalışmaları
- Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

1.2. Çocuklarla Birlikte Yapılabilecek Olan Etkinliklerin Çocuğun Gelişimine Olan Etkileri

1.2.1. Fiziksel Gelişime Olan Etkileri

Çocuk Etkinlikleri;

- Bedensel koordinasyonunu ve beden gücünü geliştirir.
- İnce (küçük) ve kalın (büyük) kas gelişimini destekler.
- Kendi kendine yeterli olma becerilerini geliştirir.
- Alanı ve nesneyi kullanma koordinasyonunu ve becerisini geliştirir.
- Dikkati yoğunlaştırmayı öğrenir.
- Eş güdümlü ve sıralı hareket etme kontrolünü kazandırır.

1.2.2. Bilişsel Gelişime Olan Etkileri

Çocuk Etkinlikleri;

- Özellikleri itibarıyla çocukların renk, şekil, boyut vb. kavram gelişimine etki eder.
- Nesnelerin farklı özellikleriyle keşfedilmesine yardımcı olur.
- Kullanma süreci sayesinde birçok beceri geliştirir.
- Nesnelerin işlevlerini, nasıl kullandıklarını öğretir.
- Yaratıcı düşünme becerisini geliştirir.
- Matematiksel düşünme becerisini geliştirir.
- Dikkat, algı, el-göz koordinasyonu, akıl yürütme, problem çözme gibi zihinsel işlevlerin gelişimini etkiler.
- Merak uyandırır; merak da öğrenme için temel gereksinimdir.
- Duyuların uyarılmasıyla algısal gelişimi destekler.
- Neden-sonuç ilişkilerinin anlaşılmasına yardımcı olur.
- Nesneleri kullanırken ortaya çıkan sonuçları yorumlayabilme, değiştirebilme ve farklı yöntemleri denemeye açık olma kabiliyetini geliştirir.
- Sorunların çözümünde kendi bulduğu yöntemleri uygulamaya fırsat tanır.
- Öz güven duygusunun gelişimini sağlar.
- Keşfetme, araştırma ve özgür düşünme yeteneklerini geliştirir.
- Dünyayı ve objeleri kendi algıladığı gibi ürünlerinde yansıtarak kendini tanır ve yeteneklerinin farkına varır.
- Neyi, neden ve nasıl yaptığı konularını sorgulayarak zihinsel aktivitelerini harekete geçirir.

1.2.3. Sosyal-Duygusal Gelişime Olan Etkileri

- Boşaltım aracı olarak kullanır. Duygusal ve ruhsal doyum sağlar.
- İçinde yaşadığı küçük toplumda ürettikleri ile kendine bir yer edinerek sosyalleşmesini sağlar.
- Çocuklar, çocuk etkinlikleri yardımıyla öğrenme yaşantılarını zenginleştirirler. Yeni şeyler öğrenen çocuk öğrenmeye karşı güdülenir ve öğrenmekten zevk almayı öğrenir. Çocuklar, öğrendikçe kendisine ve çevresine karşı daha fazla güven geliştirirler.
- Çocuklar, çocuk etkinlikleri yardımıyla duygu, düşünce ve davranış örüntülerini geliştirir ve zenginleştirirler.
- Çocuklar, çocuk etkinliklerinden zevk alırlar, eğlenirler, haz duyarlar. Olumlu duygusal yaşantılar öğrenmeyi kolaylaştırır ve daha ilgi çekici hale getirir.
- Çeşitli şekillerde, çeşitli kişilerle ve çeşitli yollarla öğrenmenin gerçekleşmesiyle iletişim güçlenir. Örneğin çocuk tek başına oynanan oyun materyalleriyle kişisel

- gelişimini ve içsel dünyasını yansıtmaya şansı bulurken grup oyunlarında sosyal ilişkileri sürdürmeyi ve grupla beraber hareket etmenin özelliklerini öğrenir.
- Çocuklar, birçok materyal arasından bir materyal tercihi yaparak inisiyatif kullanmayı öğrenirler ve karar verme becerilerini geliştirirler.
 - Etkinlikler çocuklar arasında duygu, bilgi ve sosyal değerler akışını sağlayarak kişiler arası ilişkilerin güçlenmesine yardımcı olur. Arkadaşına bir oyuncağın kullanımını öğreten bir çocuk, kendini işe yarar hisseder ve olumlu benlik algısının gelişimine bu şekilde destek sağlanmış olur.
 - Çocuk etkinliklerinin çeşit ve fonksiyon olarak zenginliği çocukların sembolik düşünme kapasitesini geliştirir ve hayal dünyalarını besler.
 - Çocuk etkinlikleri, çocukların ilgi alanlarının keşfedilmesine dolayısıyla kendi kişisel gelişimlerinin desteklenmesine de en uygun ortamları sunar.
 - Deneme yanılma fırsatları yaratılarak çocukların girişimciliği desteklenir.

1.2.4. Dil Gelişimine Olan Etkileri

Çocuk Etkinlikleri;

- Çocukların ifade edici ve alıcı dil gelişimini destekler.
- Okuma ve yazmaya hazırlar.
- Bilgi dağarcığını geliştirir.
- Ortaya çıkardığı ürünü anlatma ve oyunlarında kullanma sonucu dil gelişimine katkıda bulunur.

1.3. Etkinlik Öncesi Hazırlık Çalışmaları

1.3.1. Etkinliklerde Kullanılabilecek Araç Gereçler

Eğitsel materyaller öğrenme sürecinde kullanılan araç gereçlerdir. Eğitim materyalleri çocukların gereksinim duydukları bilgi, beceri ve deneyim kaynaklarına ulaşmalarına etkin araçlardır. Eğitsel materyaller öğrenme sürecindeki iletişim kanallarıdır. Alıcı ile verici arasında bilgi taşıyan herhangi bir şey eğitsel materyallerdir. Amacı iletişimi, bir başka deyişle bilgiye ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Filmler, kitaplar, posterler, oyuncaklar, bilgisayarlar, televizyon, radyo vb. materyaller eğitsel amaçlı mesaj taşıdıkları zaman “eğitsel materyaller” olarak tanımlanır.

Eğitsel materyaller çocukların çok boyutlu gelişimini destekler, öğrenmeyi kolaylaştırır, biçimsel eğitim ortamında eğitim programlarının can alıcı boyutunu oluşturur. Eğitsel materyaller, eğitimsel ve gelişimsel hedeflerin gerçekleşmesinde bilinçli ve sistematik olarak kullanılan ürünlerin tamamı olup çok geniş bir yelpazede dağılım gösterir. Çocuğun gelişim süreci içinde sağlıklı gelişimine neden olan eğitsel materyaller, sadece piyasada satılan, bu işin profesyonelleri tarafından üretilmiş ticari ürünlerle sınırlı değildir. Öğrenme ve öğretme ortamının verimliliği çok sayıda pahalı, orijinal malzemenin varlığıyla sağlanamaz. Öğretmenlerin öğrenme ortamının verimliliğini artırmadaki sorumluluğu da çok

önemlidir. Öğretmeler çocukların gereksinimleri, ilgileri doğrultusunda düzenleyecekleri öğrenme ortamıyla öğrenmeyi kolaylaştırırlar ve kuvvetlendirirler. Öğretmenin kendi el becerisi ve yaratıcı düşünce gücüyle oluşturacağı her şey çocuk için yararlı olacaktır. Bazı materyaller, tamamıyla farklı amaçlara yönelik hazırlanmış eşya, araç, nesne vb. iken öğretmenin yaratıcılığıyla eğitsel materyal haline dönüştürebilir.

1.3.1.1. Zemin

Okul öncesi çocuğuna eğitim veren kurumlar olsun, evde yetişkinler olsun çocuğa resim yaptırırken zemin olarak çocuğa ucuzluğu ve kullanım kolaylığı bakımından genellikle kâğıt kullanırlar. Çoğunlukla da bu kâğıt, beyaz resim kâğıdı olur. Oysa her çalışmada değişik zeminler kullanmak gerekir. Yapılan çalışmaların farklı zeminlerde yarattığı sonuçları görmesini sağlamak ve çocuğu bu doğrultuda çalışmaya alıştırmak, yaratıcılıkları açısından atılacak ilk adımdır. Daha ileride, çocuğun kendisinin istediği malzeme ile birlikte kullanacağı zemini de kendisinin seçebiliyor duruma gelmesi arzu ettiğimiz sonuçtur.

Resim 1.1: Gazete kâğıtlarıyla proje çalışması

Beyaz resim kâğıdının yanı sıra renkli fon kartonları, rulo kraft kâğıtları, naylon poşetler, köpük (strafor) panolar, kumaş, cam, metal yüzeyler, düz taşlar, şişe, kavanoz ve çeşitli büyüklüklerde karton kutular gibi üç boyutlu yüzeylerle duvar ve doku yüzeyler kullanılabilir.

1.3.1.5. Gazlı Kalem

Elde kolay kavrayabilme özelliği ve canlı renkleri ile cezbedicidir. Çizgisel çalışmalara daha uygundur. Gazlı kalem ile yüzey boyamak pek mümkün değildir. Kumaş üzerine çalışmalarda sulu boya ile kullanıldığında tatlı renk geçişleri yaratır.

1.3.1.6. Sulu Boya

Su bazlı boyaların içinde, okul öncesi eğitim kurumlarında en çok kullanılan boya, sulu boyadır. Fakat sulu boya tekniği ve tekniğe uygun olan kâğıt türü farklıdır. 0-6 yaş çocuğuna sulu boya tekniğini öğretemeyeceğimize göre, sulu boya yalnızca renklendirmek amacıyla kullanılır. Tek başına kullanımından daha çok, yağlı pastel boya ile kullanıldığında hoş giden sonuçlar alırız.

1.3.1.7. Akrilik Boya

Akrilik boyalar, su bazlı boyalar içinde okul öncesi çocuğu için son derece uygun olmasına karşın fiyatlarının yüksekliğinden dolayı, doğal olarak birçok okul öncesi eğitim kurumlarına girememektedir. Minik tüplerde ve kavanozlarda satılmaktadır.

1.3.1.8. Kullanılan Diğer Malzemeler

Okul öncesi çocuğu için, boya malzemelerinin dışında kullanacağımız diğer materyaller şunlardır: Her türlü kesyap (kesme-yapıştırma) malzemeleri (değişik renk ve desende kâğıtlar, gazete ve dergi sayfaları, alüminyum folyo vb.); yoğurma materyalleri olarak, oyun hamuru ve kil; yapıştırıcı olarak mutlaka beyaz (plastik) tutkal, Ucu küt makaslar ve çevremizde kullanıp da attığımız (kâğıt peçete ruloları, pipetler, kürdan, kumaş parçaları, renklendirilmiş pamuklar, şampuan şişeleri, her boy karton kutu vb.), sağlığa uygun, kesici olmayan, fazla yıpranmamış artık materyallerdir.

Artık materyallerin okul öncesi çocuğunun sanat eğitiminde çok önemli bir yeri vardır. Çocuklar elleriyle tutabildikleri, kavrayabildikleri nesnelerle daha kolay iletişime girerler. Onları birbirleriyle eşleştirir, yan yana, üst üste koyar, birbirlerine ya da başka bir düzleme yapıştırırlar. Bunlar yabancı olmadıkları, tanıdıkları malzemelerdir. Her artık materyali işlevinden farklı bir şeye dönüştürmek, onlar için hem zevkli bir etkinlik hem de bilişsel gelişim sürecine bir katkı demektir. Yalnız bunları yaparken işin estetik boyutu gözden kaçırılmamalı, ellerine geçen her malzemeyi, aynı etkinlikte yığma biçiminde kullanılmamalıdır. Neyi ne ile yan yana getireceğini, hangi başka malzeme ya da boyayı kullanacağını kendisinin seçmesini -düşünme ve karar verme gibi sorumlulukları olduğunu- bildirerek etkinlik yaptırılmalıdır. Böylece çocuklar hoşlanacakları bir süreç yaşarlarken, kendi kendilerine düşünüp seçmeyi ve karar vermeyi başarmanın hazzını da tadacaklardır.

Resim 1.6: Artık malzemelerden baykuş yapımı

1.3.2. Etkinlikler İçin Uygun Ortam Hazırlama

Öğrenmede öğretmenin kendisinin istekli olması, fiziksel ortam, okul konuları görsel işitsel araçların kullanımı oldukça etkilidir. İyi bir fiziki ortam öğrenmede yardımcıdır, aksi ise zararlı olur. Bireyin kendi yaşantısı yoluyla meydana gelecek öğrenmede “çevre ayarlamasının” önemi büyüktür.

Çocukların öğrenmesi sunulan öğrenme olanaklarının çocuğun öğrenme kapasitesi, öğrenme ilgisi, öğrenme gereksinimi ve öğrenme biçimine uygunluğuyla doğrudan ilişkilidir. Çocuğun kendini toplayabilmesinin en etkili yollarından biri çok iyi hazırlanmış materyallerden oluşan bir ortam hazırlayarak onun öğrenmeye güdülenmesidir. Materyaller çocukları düşünme, duyma, araştırma, deney yapma gibi etkinliklere götürür. Dolayısıyla öğrenme ortamlarının daha kaliteli olmasını da sağlar.

Herhangi bir eğitimsel durumda iletilmesi gereken bir mesaj vardır. Mesajlar, eğitsel materyaller aracılığıyla vericiden alıcıya taşınır. Biçimsel öğretim ortamlarında, öğrenme ve öğretim sürecinin etkinliği, mesajların doğru olarak iletilmesiyle gerçekleşir. Bu da uygun eğitim materyallerinin ve öğretim yöntemlerinin seçimini gerektirir.

Okul öncesi olarak tanımlanan 0-6 yaş döneminde çocukların öğrenme deneyimleri Biçimsel ve biçimsel olmayan çevrelerde gerçekleşir. Çocuklar hem kendileri için özel olarak yapılandırılmış ortamlarda özel öğretim yöntemleriyle ve özel öğretim araçlarıyla öğrenirler hem de kendi kendilerine çevresel uyarıcılara yükledikleri anlamlarla öğrenirler. Okul öncesi çocuğu için her şey bir öğrenme aracıdır. Bu yaştaki çocuğun deneyimleri arasında her şey onun için bir oyun ve oyuncak işlevi görür.

Etkinlik: Çocuk etkinliklerinin çocuğun gelişim alanlarına etkilerini içeren cümlelerin yazılı olduğu kartlar hazırlayarak bir torbanın içine atınız.

Sınıfta torbadan birer kart seçerek okuduğunuz cümlenin hangi gelişim alanına girdiğini söyleyiniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

Çevrenizde bulunan erken çocukluk eğitim kurumlarından, internetten ve oyuncakçılardan çocuk etkinliklerini araştırınız. Bu etkinliklerin fotoğraflarını içeren bir dosya oluşturunuz. Dosyanızdan seçtiğiniz bir etkinliğinizi uygulayınız. Etkinliğinizi elektronik ortamda sunu oluşturacak şekilde bir rapor halinde hazırlayınız. Dosyanızı ve sununuzu hazırlarken edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen bir etkinlik planlayınız.	➤ Ana sınıfı öğretmenlerinin planlarından, oyun kitaplarından, drama kitaplarından, Türkçe dil etkinliği kitaplarından, müzik kitaplarından, yaratıcı çocuk faaliyetleri kitaplarından yararlanabilirsiniz.
➤ Okul öncesi eğitim programının tüm gelişim alanlarından en az bir tane amaç ve kazanım seçiniz.	➤ Okul öncesi eğitim programından yararlanabilirsiniz.
➤ Yapacağınız etkinlikle ilgili materyal toplayınız.	➤ Evdeki artık malzemelerden, oyuncakçılardan, hikâye kitaplarından, müzik aletlerinden, kırtasiye malzemelerinden, evde kullanılmayan kıyafetlerden yararlanabilirsiniz.
➤ Topladığınız materyallerle oluşturduğunuz etkinliği rapor haline getiriniz.	➤ Topladığınız kitapları ve malzemeleri dal öğretmeninize gösterip ondan yardım alarak rapor haline getirebilirsiniz.
➤ Planladığınız etkinliği sınıfta uygulamalı olarak gösteriniz.	➤ Sınıf ortamını planladığınız etkinliğe göre hazırlayınız. Bunu yaparken etkinlikte kullanmak üzere bulduğunuz malzemelerden yararlanınız.
➤ Bu etkinliğin hangi gelişim alanlarını nasıl desteklediğini sınıfta tartışınız.	➤ Tahtayı dört bölüme ayırınız ve üzerine gelişim alanlarının başlıklarını yazınız. Etkinliğin hangi kısmının hangi gelişim alanını desteklediğini arkadaşlarınıza sorup aldığınız cevapları ilgili gelişim alanının altına yazınız.
➤ Etkinliğin hazırlanması ve uygulanması sırasında karşılaştığınız güçlükleri, etkinlikteki eksiklikleri tespit ediniz.	➤ Etkinliği uygulamadan önce arkadaşlarınızdan gördükleri olumsuzlukları ve eksiklikleri not etmelerini söyleyiniz. Etkinlik sonunda eksiklikleri arkadaşlarınızla düzeltiniz.

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değişerek değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçeği	Evet	Hayır
1. Çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen bir etkinlik planladınız mı?		
2. Okul öncesi eğitim programının tüm gelişim alanlarından en az bir tane amaç ve kazanım seçtiniz mi?		
3. Yapacağınız etkinlikle ilgili materyal topladınız mı?		
4. Topladığınız materyallerle oluşturduğunuz etkinliği rapor haline getirdiniz mi?		
5. Planladığınız etkinliği sınıfta uygulamalı olarak gösterdiniz mi?		
6. Bu etkinliğin hangi gelişim alanlarını nasıl desteklediğini sınıfta tartıştınız mı?		
7. Etkinliğin hazırlanması ve uygulanması sırasında karşılaştığınız güçlükleri, etkinlikteki eksiklikleri tespit ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kontrol listesine göre değerlendiriniz.

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonucunda eksiğiniz varsa faaliyete dönerek ilgili konuyu tekrarlayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıdaki soruları yanıtlarak belirleyiniz. Aşağıda verilen cümlelerin başına uygun gelişim alanının şikkını yazınız.

1. () Neden-sonuç ilişkilerinin anlaşılmasına yardımcı olur.
 2. () Okuma ve yazmaya hazırlar.
 3. () Çocuklar, çocuk etkinlikleri yardımıyla duygu, düşünce ve davranış örüntülerini geliştirir ve zenginleştirirler.
 4. () İnce (küçük) ve kalın (büyük) kas gelişimini destekler.
 5. () Eş güdümlü ve sıralı hareket etme kontrolünü kazandırır.
 6. () Çocuk etkinliklerinin çeşit ve fonksiyon olarak zenginliği çocukların sembolik düşünme kapasitesini geliştirir ve hayal dünyalarını besler.
 7. () Matematiksel düşünme becerisini geliştirir.
 8. () Bedensel koordinasyonunu ve beden gücünü geliştirir.
 9. () Öz güven duygusunun gelişimini sağlar.
 10. () Bilgi dağarcığını geliştirir.
- A) Fiziksel gelişim
B) Bilişsel gelişim
C) Sosyal duygusal gelişim
D) Dil gelişimi
11. Filmler, kitaplar, posterler, oyuncaklar, bilgisayarlar, televizyon, radyo vb. materyaller eğitsel amaçlı mesaj taşıdıkları zamanolarak tanımlanır.
A) Eğitsel materyaller
B) Oyuncaklar
C) Artık malzemeler
D) Eğitsel araçlar
 12. Okul öncesi çocuğunun kullanımına uygun görülen boyalar nelerdir?
A) Sulu boya ve kuru kalemler
B) Pastel boya
C) Suda çözölen sulu boyalar ve pastel boyalar
D) Su ile çözölebilen boyalar ile kuru ve pastel boya

13. Aşağıdakilerden hangisi öğrenmede etkili olan faktörlerden değildir?
- A) Öğretmenin istekli olması
 - B) Fiziksel ortam
 - C) İdarecinin özellikleri
 - D) Görsel işitsel araçların kullanımı
14. Çocuğun öğrenmesi aşağıdakilerden hangisiyle doğrudan ilişkilidir?
- A) Sınıfta bulunan uyarıcı sayısı
 - B) Çocuğun arkadaş ilişkileri
 - C) Çocuğun kişilik yapısı
 - D) Çocuğun öğrenme kapasitesi
15. Okul öncesi olarak tanımlanan 0-6 yaş döneminde çocukların öğrenme deneyimleri ve çevrelerde gerçekleşir.
- A) İnförmel ve införmel olmayan
 - B) Düzenli ve düzensiz olan
 - C) Biçimsel ve biçimsel olmayan
 - D) Yeterli ve yetersiz olan
16. () Eğitim materyalleri, çocukların gereksinim duydukları bilgi, beceri ve deneyim kaynaklarına ulaşmalarına etkin araçlardır.
17. () Çocuğun gelişim süreci içinde sağlıklı gelişimine neden olan eğitsel materyaller, sadece piyasada satılan bu işin profesyonelleri tarafından üretilmiş ticari ürünlerle sınırlıdır.
18. () Kuru boyalar kalın gövdeli oluşlarından dolayı, henüz küçük kas gelişimini tamamlamamış okul öncesi çocukları için uygundur.
19. () Okul öncesi çocuğu için her şey bir öğrenme aracıdır.
20. () Su bazlı boyaların içinde, okul öncesi eğitim kurumlarında en çok kullanılan boya, akrilik boyalardır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz. Cevaplarınız doğruysa, diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun etkinlikler hazırlayıp uygulayabilecekleriniz.

ARAŞTIRMA

- Bir ana sınıfına gidip gözlem yapınız. Ana sınıfında yapılan etkinlikleri gözlemleyiniz ve hangi etkinliklerin olduğunu not ediniz.
- Ana sınıfında olan etkinliklerin fotoğraflarını çekiniz ve sınıfta slayt haline getirerek arkadaşlarınıza gösteriniz.
- Not ettiğiniz etkinliklerle ilgili internetten örnekler bulunuz ve sınıfta arkadaşlarınıza gösteriniz.

2. ÇOCUKLARIN YAŞ VE GELİŞİM ÖZELLİKLERİNE UYGUN ETKİNLİKLER HAZIRLAMA VE UYGULAMA

2.1. Boya Çalışmaları

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklar boyalarla çalışmaktan büyük zevk alırlar. Çocuklar boyalarla bireysel veya grupta çalışırlar. Grupla çalışma çocukların birbirleriyle uyum içinde olma, yardımlaşma, temiz ve düzenli hareket etme alışkanlıklarını kazandırmalarına yardımcı olur. Çocuklar boya çalışmaları yaparken duygu ve düşüncelerini ifade eder, yaratıcılıkları ve hayal güçleri gelişir. Çalışmalar sırasında çocuklar, renkleri ve çevrelerindeki nesneleri tanırlar. El ve göz koordinasyonu gelişir.

Boya çalışmalarında, pastel boyalar, kalın uçlu renkli boya kalemleri, sulu boyalar, parmak boyalar vb. kullanılmaktadır.

Bu etkinlikte eğitim programlarında değişik boya tekniklerine yer verilmelidir (serbest resim çalışmaları, baskı çalışmaları, ebru çalışması, kazıma boya, sihirli boya, damlatma, püskürtme, basit batik çalışmaları vb.).

Boya çalışmalarında, kullanılacak yardımcı malzemeler ve boya yapılacak zeminde de zaman zaman değişiklik yapılmalıdır.

2.1.1. Sulu Boya Çalışmaları

Piyasada hazır olarak tabletler halinde veya tüplerin içinde macun kıvamında bulunabilir. Her ne kadar tüplerin içinde olanlar çocukların kullanımı için pratik ve ideal olsalar da ekonomik olmadıkları için öğretmenler tarafından kullanımı çok sınırlıdır. Ayrıca her kırtasiyede bulunması mümkün değildir. Okul öncesi çocuğu için tablet halinde olanlar kullanılacaksa da tabletlerin büyük boyutta olduğu markalar tercih edilmelidir. Böylelikle çocuk bu tabletleri sulandırıp renk çıkartmaya çalışırken kalın fırçasını boya tabletlerinin içinde rahatça döndürebilir.

Resim 2.1: Sulu boya çalışması

Okul öncesi sanat etkinliklerinde sulu boyanın kullanılacağı yerlerde elde yapılan boya türleri rahatlıkla kullanılabilir. Parmak boyasında tarif edilen pek çok boyayı sulandırmak ve içine sıvı yağ ya da gliserin katmak suretiyle alternatif sulu boya elde edilir.

Sulu Boya	
Neler Gerekli?	1 ölçü çamaşır kolası, 1 ölçü soğuk su, 2 ölçü kaynar su ve toz boyalar.
Nasıl Yapılır?	Çamaşır kolası ve soğuk su karıştırılır. Kaynar su ilave edilir. Berraklaşınca kadar pişirilir. Daha sonra toz boya karşıma eklenir.

Tablo 2.1: Suluyu boya tarifi

2.1.2. Pastel Boya Çalışmaları

Boya pigmentlerini yağlı ya da yağsız bir eriyiğin içine katarak elde edilen, yağlı ve kuru olmak üzere iki türü olan, tebeşire benzer boya kalemidir. Yağsız olanlar yağlı olanlara oranla daha pahalı olup daha çok profesyonel kullanıma yöneliktir. Çocukların kullanması için yağlı olan tercih edilmelidir. Okul öncesinden başlayarak kolayca kavranabilirliği ve canlı renkleri dolayısıyla çocukların zevk alarak kullandıkları bir malzemedir. Pastel boyalar piyasada değişik markalarda, çeşitli renk skalalarında ve çeşitli fiyatlarla hazır olarak bulunur. Hangi marka seçilirse seçilsin zehirli madde içermeyenler tercih edilmelidir. Çünkü boyalar görüntü itibarıyla küçük çocuklara oldukça iştah kabartıcı görünebilir.

Resim 2.2: Pastel boya çalışması

Her türlü yaş grubu tarafından kullanımı pratik ve hemen hemen her yerde rahatlıkla bulunabildiği için okul öncesi ve ilköğretim okullarında tercih edilen bir boya türüdür. Pastel boyalar, tek başlarına bir resim malzemesi olarak kullanılabilirdiği gibi suya dayanıklı olmalarından dolayı sulu boya, mürekkep ve guaj boyayla beraber kullanılarak kazıma yoluyla değişik teknikler oluşturulabilir.

2.1.3. Kuru Boya Çalışmaları

Okul öncesi çocuğunun tek başına bir resim etkinliğinde kullanmasına uygun değildir. Çünkü yorucu, bıraktığı etki zayıf bir boya türüdür. Ancak bu tür boyalar renkli olduklarından özellikle küçük çocukların karalamalarını yapmaları için oldukça caziptir.

Resim 2.3: Kuru boyalardan ifade yapımı

2.1.4. Parmak Boya Çalışmaları

Çocukların seyerek çalıştıkları boya tekniklerinden biri de parmak boyasıdır. Ayrıca sulandırarak sulu boya elde etme imkânımız da vardır. Parmak boyası ile çalışmak için masaya tek tarafı parlak kâğıtlar konmalı veya muşamba hafif ıslatılmalı. Parmak boyası çocuklara genellikle renklendirilerek verilir. Çocuklar parmak boyası ile serbest olarak çalışabilirler Çalışmalardan özel günler için kartlar hazırlanabilir.

2.2. Yoğurma Maddeleri

Eğitimciler tarafından planlanan bazı etkinlikler için kullanılan malzemeler, örneğin boyama sayfaları, konuşan veya kurmalı oyuncaklar vb. çocuklara sadece tek bir doğru yol olduğunu ve ancak bu yolu izlerse sonuca ulaşabileceğini vurgulayan, yaratıcılığa hiçbir katkısı olmayan malzemelerdir. Oysaki oyun hamuru, tuz seramiği, plastirin vb. yapılandırılmış malzemeler orijinal düşünmeyi, yaratıcılığı ve deneyim kazanmayı sağlayan ve çocukları bu yönlerde cesaretlendiren sanat malzemeleridir. Ayrıca etkin öğrenme için de çok değerli sayılırlar. Yoğurma maddeleri olarak kil, çamur, oyun hamuru, kâğıt hamuru, seramik hamuru, talaş hamuru sayılabilir.

Resim 2.4: Kâğıt hamuru yapımı

Yoğurma maddeleri çocukların en sevdikleri oyun malzemelerinden birisidir. Fırsat tanındığında bu malzemeleri uzun süre mıncıklamak, yuvarlamak, yassıltmak, koparmak, giderek istedikleri şekli vermek ve üç boyutlu çalışmalar yapabilmek onlara büyük mutluluk verir. Birçok yoğurma malzemesinin ortak avantajı, etkinlik sona erene kadar çalışmaların sayısız defa şekil değiştirebilme özelliğine sahip olmasıdır.

Sanat etkinlikleri sırasında tuz seramiği, kil, plastirin, kâğıt hamuru, talaş hamuru ve mum gibi yoğurma maddeleri çocukların gelişim özelliklerine uygun şekil verme veya çalışmalarını süslemek amacıyla kullanabilecekleri artık materyallerle birlikte kullanılabilir. Öğretmenin yoğurma maddelerinin yanında vereceği artık materyallerin çeşitliliği çalışmaya ilgiyi artırmada etkili rol oynamaktadır. Çocukların bu çalışmalara ilgisini artırmak ve yaratıcılıklarını geliştirmek için yoğurma maddeleriyle birlikte küçük yuvarlak sopalar, pasta ve kurabiye kalıpları, kuru yemiş kabukları, düğmeler, boncuklar, küçük mukavva ve plastik kurular, renklendirilmiş makarnalar, şişe kapakları, ağaç kabukları, kozalaklar gibi artık materyallerden yararlanılabilir. Öğretmen artık materyallerin hepsine aynı gün yer vermek zorunda değildir.

Resim 2.5: Kâğıt hamuruyla oynama

Yoğurma maddelerinin kıvamı çok önemlidir. Yoğurma maddeleri ele yapışmayacak, şekil alabilecek yumuşaklıkta, kuruduğu zaman şekli bozulmayan ve miktar yönünden de çocuklara yetecek miktarda olmalıdır. Böylece çocukların istekli çalışması sağlanabilir. Yoğurma maddeleri çocuklara doğal renginde veya hazırlanışı sırasında toz badana boyası ile renklendirilerek verilebilir.

Yoğurma maddeleriyle oynamak çocuklara, yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri engin bir çalışma sunar. Cisimlerin katı ve sıvı durumlarını ve ikisi arasındaki farklılıkları fark etmelerini sağlar. Dokunma duyusunu geliştirir. Büyük ve küçük kas gelişimini destekler. Çocuklar yoğurma maddeleri ile oynarlarken duygusal olarak rahatlama sağlarlar. Ayrıca kolay biçim alabilen bu maddeler onların istedikleri şekilleri oluşturmalarına, yeni buluşlar ortaya koymalarına böylece sanatsal etkinliklerle ilgilerini ve yaratıcılıklarını geliştirmelerine destek olur. Problem çözme becerilerini geliştirir.

Yoğurma maddeleriyle çalışan çocuklarla neler yapılabileceği hakkında sohbet edilebilir. Onlara örnek verilmemelidir ve büyüklerin istediği çalışmaları yapmaya zorlanmamalıdır. Etrafı ve giysilerini kirletmemeleri için bazı önlemler alınmalıdır ama bunu yaparken çocuğu çalışmadan soğutacak bir tutum içine girmemeye özen gösterilmelidir. İşi bittiğinde çocukla yaptığı çalışma hakkında konuşulabilir ve daha sonra onun da katılımı ile eseri sınıfın uygun bir köşesinde sergilenip kuruma bırakılmalıdır.

2.2.1 Tuz Seramiği

- 1 bardak un
- 1/2 bardak nişasta
- 1 bardak soğuk su
- 1 bardak tuz
- 4 bardak kaynar su
- Alabildiği kadar un

Bir bardak un, nişasta ve soğuk su bir kap içinde karıştırılır. Tuz 4 bardak kaynar suda eritilir önceki karışım yavaş yavaş kaynar suya ilave edilir. İyice karıştırdıktan sonra tencere tekrar ateşe konulur ve iyice koyulaşmaya kadar karıştırılarak pişirilir. Daha sonra soğumaya bırakılır. Soğuyunca istenilen kıvama gelene kadar un ilavesi ile yoğrulur. İstenilirse toz boya ile renklendirilir.

2.2.2 Plastirin

Plastirin, kısaca kilin plastik ve yağ içeren çeşididir. Ancak kilden çok daha pahalı ve serttir. Ayrıca daha az elastik olduğu için küçük çocuklar tarafından şekillendirilmesi kile oranla zordur. Çocukların kullanımına elverişli duruma getirmek için plastirin ellerin arasında yoğrulup elin sıcaklığıyla yumuşatılmalıdır. Bu da yeterli kas gücü olmayan okul öncesi çocuğu için yorucu ve sıkıcı olabilmektedir. Bu dezavantajların yanında kil gibi masa ya da çalışılan yere yapışmaz. Fırınlanması ya da boyanmasına gerek yoktur, çünkü çeşitli renklerde piyasadan temin edilebilir.

2.3. Kâğıt İşleri

Okul öncesi eğitim kurumlarında kâğıtla yapılan çalışmalar önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmalar çocukların seçim yapma ve karar verme yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır. Kuralları öğrenme ve benimseme, yardımlaşma ve paylaşmayı, grup çalışmalarına katılmayı öğrenirler. Aynı zamanda kendi işini planlamayı, uygulamayı, sonuçlandırmayı başarır, bağımsız bir kişilik geliştirirler. Çeşitli kâğıtlar, yapılandırmamış malzeme olarak sunulduklarında yaratıcı düşünmeyi destekler. El-göz koordinasyonunu geliştirir. Görsel alanın gelişmesine yardımcı olur. Çocuklar kâğıtlarla oynamaktan hoşlanırlar. Çeşitli boy, renk ve cinsteki kâğıtlar bu çalışma için kullanılabilir. Elişi kâğıdı, teksir kâğıdı, kalın paket kâğıtları, grapon, karton, renkli fon kartonları, eski gazete ve dergi sayfaları, tuvalet kâğıdı, kese kâğıtları, takvim ve afiş kâğıtlarının renkli yüzeyleri ve resim kâğıtları kullanılabilir.

Resim 2.6: Kâğıt çalışması

Öğretmenler, kâğıtla yapılan çalışmalarda çocuklara yeterli süre tanımalı, araç gereçleri önceden hazırlamalıdır. Sadece kesmeyi öğrenmek bile küçük çocuklar için önemli bir uğraştır. Çocuklar keserek bir şeyler yapmaya başlamadan önce makası kullanmayı öğrenmelidirler. Önce biraz kâğıt ve ucu küt bir makasla denemeler yaptırılmalıdır. Plastik makaslar iyi kesmediği için kullanışlı değildir. Çocukların güven içinde çalışmasına özen gösterilmelidir. Öğretmen makas kullanan çocukları engellemeden yakınlarında bulunmalı gerektiği zaman yardım etmelidir. Öğretmen kâğıt çalışmalarını planlarken yaratıcılığı ön plana çıkarabilmek için, değişik özellikteki kâğıtların bir kısmını değişik şekillerde kesebilir. Çocukların kesmesi için farklı şekillerde kaplanmış kâğıtların üzerine çeşitli obje resimleri kesebilir. Yuvarlama ve yırtma yapabilmeleri için değişik özellikteki kâğıtları kullanabilir. Öğretmen, çocukların çalışmalarının öncesinde ve çalışmaları sırasında kesinlikle örnek göstermemelidir. Öğretmenler, çocukların çalışmalarını büyüklerin ölçülerine göre değil, her çocuğun kendi ilgi, beceri ve gelişim düzeyine göre değerlendirmelidir. Kâğıt çalışmaları, serbest zamandaki diğer etkinliklerle aynı anda düşünülmeli, öğretmen tarafından kesinlikle diğer sanat etkinliklerinin dışında çocukların tümüyle yapılan bir grup çalışmasına dönüştürülmemelidir.

Resim 2.7: Kâğıt katlamadan çiçek yapımı

Ayrıca çocuklara değişik boyutlarda çeşitli kâğıtlar sunmak gerekir. İnce, dar, uzun, geniş, şekilli (üçgen, kare, dikdörtgen, daire) olarak hazırlanan kâğıtlar bu etkinlik için ayrılan masa veya bölümlere yerleştirilebilirler. Çocuklar kullanımı güç maddeleri kullanma deneyimleri arttıkça değiştirecekler, farklı boyut ve cinsten kâğıtlar kullanacaklardır.

Kâğıtlarla birçok tekniğin kullanılabilmesi çalışmalar yapılabilir. Kâğıt katlama (origami), yırtma, buruşturma, bükme ve kesme teknikleri kullanılarak şapkalar, kuklalar, maske, insan, hayvan ve nesne figürleri, süs eşyaları, özel günler için süsler, hediyeler, tebrik kartları, dramatizasyon çalışmaları için kostümler hazırlanabilir.

Resim 2.8: Kâğıt katlamadan tebrik kartı

Ayrıca kâğıt çalışmalarında artık malzemeler de çeşitli amaçlar için ürünü zenginleştirmekte kullanılır.

Kâğıt işlerinde yırtma, kesme, katlama ve yuvarlama teknikleri kullanılmaktadır.

2.3.1 Yırtma

Kâğıdı istenilen şekle göre bir ucundan tutup makas kullanmadan elle parçalamaktır. Çocuklar gazete kâğıdı ya da dergi sayfalarına istedikleri resmi çizerler, sonra çizdikleri bu resmi kesmezler, yırtarak çıkarırlar.

Resim 2.9: Yırtma yapıştırmadan domates yapımı

2.3.2 Kesme

Kâğıt işlerinde en çok uygulanan bir tekniktir. Bir kâğıda çizilen herhangi bir şekil makas kullanılarak kesip çıkarılır. Kesme işlerinin en basiti bir kâğıdı ikiye katlayıp değişik biçimde ufak delikler yapmak için kat yerinden kesmektir. Kâğıt sonra bir daha katlanıp aynı işlem tekrarlanır. Bu dörtlü katlamanın sonunda güzel desenler elde edilir.

Resim 2.10: Kesme tekniğinden kurbağa yapımı

2.3.3 Katlama

Mukavva hariç her kâğıda uygulanır. Yelpaze, kedi merdiveni yapmada kullanılır. Kâğıda istenilen şekilde kesin hatlar kullanarak şekil vermektir.

Resim 2.11: Kâğıt katlamadan denizkızı

2.3.4 Yuvarlama

İnce karton, fon kâğıdı, dergi sayfaları, elışı kâğıdı gibi kâğıtlardan kesilmiş şeritleri bir ucundan tutup yuvarlayarak kullanma işlemine denir. Şerit halince ince bir kâğıt, kaleme sararak yuvarlanabilir ya da makasın ucu veya buna benzer bir aletle kendimize doğru kuvvetli ve düzgün olarak çekip birden bırakınca da yuvarlanır. Bu ikinci tekniği altı yaş çocukları öğretmen yardımıyla uygulayabilirler.

Resim 2.12: Yuvarlamadan postacı

2.4. Artık Malzemelerle Çalışma

Artık materyal; çevremizde gördüğümüz ve kullandığımız, daha sonra da kullanılmayacağı için çöpe atmayı, bir başka yerde saklamayı ya da biriktirmeyi düşündüğümüz hijyenik olan tüm doğal, fabrika yapımı ya da el yapımı maddeleri içerir. Zaman içinde özelliği bozulmadan muhafaza edilebilen ve işe yarmayacağı düşünülerek çöpe atılan her şey artık materyaldir. Artık materyaller çoğu zaman çocuklar için, satın alınan çok pahalı oyuncaklardan daha değerli olabilmektedir.

Resim 2.13: Artık malzeme çalışması

Artık materyallerle çalışmanın temelinde yatan amacı ve önemi, çocuğun doğuştan getirdiği yaratıcılık özelliğini pekiştirerek açığa vurmasını sağlamaktır. Artık materyallerle çalışmak, çocuğun yaparak yaşayarak ve deneyerek öğrendiği “aktif öğrenme” metodunun önemli bir parçasıdır. “Aktif öğrenme” metodunda, çocuklar nesneleri özgürce kullanmaya teşvik edilirler. Ne yapacaklarını, hangi malzemeleri kullanacaklarını kendi kişisel tercihlerine göre seçerler. Kendine özgü bir ürün ortaya koymanın zevkini yaşayan çocuklar, ileride bağımsız düşünebilen, öz güven duygusu gelişmiş, problemlere değişik çözüm yolları üretebilen ve yapabileceklerinin farkında olan bireyler olarak karşımıza çıkarlar. Artık malzemeler ile çalışma çocukların yaratıcılıklarının gelişmelerine yardımcı olur. Çocuklar bu malzemelerle çalışırken onlar hakkında bilgi edinir, yeni sözcükler öğrenirler. Artık malzemelerle çalışma yaratıcılığı sorgulayan, kendini özgürce ifade edebilen ve tartışabilen çocuklar yetiştirebilmek için, biz yetişkinlere mükemmel ortamlar sağlar.

Resim 2.14: Plastik tabaktan balık yapımı

Öğretmen artık materyalleri olduğu gibi kullanmamalı, önceden işleminden geçirerek çocuklar tarafından kullanılabilir hale getirmelidir. Çünkü bu materyaller önceden kullanılmış oldukları için hijyenik olmayabilir. Öğretmenin bu malzemeleri çocukların kullanabilecekleri biçime getirmesi, çocuklarda ilgi ve motivasyonu artırma açısından önemlidir. Artık materyaller çocuklara sunulurken her gün tüm malzemeleri aynı anda ve aynı şekilde koymak yerine, birbiri ile bir arada kullanabilecek materyaller o gün eğitim programındaki amaç ve kazanımlar ile ilişkili olarak ipuçları verecek şekilde önceden biçimlendirilmeli ve bu materyaller özelliklerine göre gruplandırılarak düzenlenmesine dikkat edilmelidir.

Resim 2.15: Havlu kâğıttan penguen yapımı

Bu çalışmalar sırasında, çocuklara zarar vermeyecek şekilde seçilen ve önceden öğretmen tarafından işleminden geçirilmiş her türlü artık materyaller kullanılabilir. Bu çalışmalar sırasında kullanılacak artık materyaller mukavva kutular, pet şişeler, bitmiş makaralar, şampuan ve deterjan kutuları, kumaş parçaları, ambalaj kutuları, düğmeler, yünler, ipler, rulolar, tüyler, deri parçaları, yumurta kolileri, plastik kaplar, kavanozlar, kuru yemiş kabukları, köpükler, ağaç dalları, boncuklar olabilir.

2.5. Türkçe Dil Etkinlikleri

Türkçe dil etkinlikleri okul öncesi eğitim programlarında çocukların tüm gelişimleri açısından çok önemli bir yeri olan ve her gün tekrar edilen, öğretmen rehberliğinde yapılan grup etkinliklerinden biridir. Okul öncesi kurumlarında uygulanan Türkçe dil etkinlikleri çocukların dil gelişimlerini sağlamak, bu yolla kendilerini ifade etmelerine imkân tanımak ve çevre ile etkileşimlerini kolaylaştırır. Aynı zamanda bu çalışmalar çocukların yeni kelimeler öğrenmesine, düzgün konuşmasına ve kendilerini sözle ifade etmesine yardım eder. Onlara kitap sevgisi aşılar. Ayrıca çocukların sosyal ve duygusal gelişimine yardım eder. Türkçe dil etkinlikleri, hikâye öncesi etkinlikler, hikâye ve hikâye sonrası etkinlikler olmak üzere üç grupta yapılmaktadır.

Resim 2.16: Kukla sahnesi ve kuklalar

- **Hikâye öncesi etkinlikler:** Hikâye öncesi etkinlikleri, çocukların hikâye dinlemeye hazır hale gelmesi, onların ilgi ve dikkatini konu üzerinde toplamaları için önemli bir yere sahiptir. Hikâye öncesinde tekerlemeler, parmak oyunları, şiir, bilmece ve hikâye öncesi konuşma yer alır. Çocukları hikâye dinlemeye hazırlamak ya da hikâyede geçen herhangi bir şeyin açıklamasını yapmak için öğretmen her gün hikâyeden önce bir ya da iki küçük etkinlik seçilebilir.

Resim 2.17: Çomak kuklalar

- **Hikâye:** Hikâye öncesi etkinlikleriyle çocuklar hikâye dinlemeye hazır hale geldikten sonra kukla, hikâye kartı, pazen tahta kartı veya figürü, slayt, tepegöz, televizyon şeridi gibi çeşitli tekniklerle hikâye anlatılır. Hikâyeler seçilirken çocukların yaş ve gelişim düzeyleri dikkate alınmalı ve ilgi çekici olmalıdır. Öğretmen her gün çeşitli hikâye anlatma tekniklerini kullanarak bir hikâye anlatır. Hikâyeler seçilirken kitabın konusu, resimleri ve kitabın yapısına dikkat edilmelidir. Hikâyeler çocuğun yaş ve gelişim düzeylerine uygun ve ilgi çekici olmalıdır.

Resim 2.18: Hikâye kartı ile hikâye anlatma

- **Hikâye Sonrası Etkinlikler:** Hikâye sonrası etkinlikler ise pandomim, dramatizasyon, rol oynama, doğaçlama, hikâye tamamlama, hikâye oluşturma gibi çalışmaları içermektedir. Hikâye sonrası etkinliklerinde çocuklarla hikâye hakkında konuşularak onların duygularını ortaya koymaları sağlanabilir.

Resim 2.19: Drama çalışması

2.6. Müzik Etkinlikleri

Müzik etkinlikleri, günlük eğitim programında bulunan tüm etkinliklerin içerisinde kullanılabilen bir etkinliktir. Yer, zaman ve duruma göre doğru müziği bulabilmek, insanın müzik kültürüyle yakından ilgilidir. Bu kültürün temelleri ise okul öncesi dönemde atılır. Çocuklar küçük yaşlardan itibaren iyi müzikle beslenirlerse büyüyünce müzik sanatçısı olmasalar bile iyi müziği seçen, seven ve ondan yararlanmasını bilen yetişkinler olacaklardır.

Resim 2.20: Müzik aletleri

Okul öncesi eğitim dönemlerinde müzik ve müzikle bağlantılı hareket, ses, söz ve tartım çocuğun tüm gelişimlerini etkilemektedir. Müzik çalışmaları çocukların kelime dağarcığını geliştirme, insanlarla iletişim kurabilme, duygularını ifade edebilme, ritme karşı duyarlılık geliştirme ve psikomotor gelişimlerine yardımcı olmaktadır. Ayrıca ritim duygusunun, müzik beğenisinin ve şarkı sözleri yoluyla kavram gelişimi ve çocukların iyi alışkanlıklar kazanması açısından önemlidir. Çocuklara güven ve başarı duygusu kazandırır. Çocuk duygusal yönden rahatlar; güvensizlik, çekingenlik, saldırganlık, korku gibi olumsuz duygu ve davranışlar müziğin etkisiyle olumlu duygu ve davranışlara dönüşebilir. Grup içinde şarkı söylerken veya müzik eşliğinde hareket ederken arkadaşlarıyla uyum içinde olmayı öğrenirler. Çocukların sesini kulağını ve zevkini geliştirir.

Resim 2.21: Müzik etkinliği

Öğretmen müzik etkinliklerini planlarken öncelikle çocukların gelişim özelliklerini çok iyi bilmelidir. Müzik etkinliklerini planlar ve uygularken kolaydan zora ilkesini göz önünde bulundurarak çocukların beceribildikleri tartımları kullanmalıdır. Yeni bir şarkıya geçmek için çoğunluğun öğrenmiş olmasına özen göstermelidir. Çoğunluk yapamıyorsa kavrılmak istenen konu ya da kalıp zor gelmiş demektir. Sorun ne olursa olsun, uygulama hemen durdurulmalı, yeni ve daha kolay bir davranışa geçilmelidir. Öğretmen, müzik etkinlikleri sırasında çocukları gözlemelidir. O zaman, onların ihtiyaçları duygu ve düşünceleri hakkında pek çok ipuçları yakalamalı ve programı buna göre düzenlemelidir.

Resim 2.22: Müzik aletleri ile şarkı söyleme

Müzik köşesinde müzik araçları çocukların görebileceği ve ulaşabileceği bir yerde, onlara düzgün bir şekilde sunulabilmesi ve muhafaza edilebilmesi için raflı dolaplarda olmalıdır. Müzik köşesinde televizyon, teyp, CD çalar gibi elektronik araçlar, çelik üçgen, davul, tef, çingirak, ziller, çanlar, darbukalar, tahta kaşıklar gibi çalgılar ve tartım araçları bulunmalıdır. Müzik köşesindeki araçların çocuklara yetecek sayıda olması gerekir. Müzik aletlerinin nasıl ve ne zaman kullanılacağı, nelere dikkat edileceği konusunda çocuklar uyarılmalıdır. Çünkü diğer köşelerdeki etkinlikleri sesten olumsuz yönde etkilenebilir.

2.7. Oyun Etkinlikleri

Oyun, çocuklar için keşfetme, öğrenme, kendini ifade etmek demektir. Oyun, çocuğun en doğal öğrenme ortamıdır. Oyun yoluyla çocuk yaratıcılığını geliştirir, sosyal ve kültürel anlayışlar geliştirir, problemleri tanıma ve çözme fırsatını bulur. Konuşmayı ve fikrini paylaşmayı, kendi bedenini güçlendirmeyi ve kontrol etmeyi çevresiyle ilişki kurmayı öğrenir. Ayrıca oyun, çocuğun sayıları tanıma, konuşma, erken okuma gibi becerilerinin gelişmesine de yardımcı olur. Freud'a göre oyun, ihtiyaçların doyum bulmasıdır. Çocuk oyunda kendi ihtiyaçlarını ve duygularını ortaya koyma olanağı bulur.

Resim 2.23: Oyun etkinliği

Oyun etkinliklerinde, çocukların oyundaki etkileşim düzeyine ilişkin gerçeklik düzeyiyle oyun rollerinde ortaya konan hayali düzeyi arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Oyun etkinlikleri yoluyla çocuklar karşılıklı olarak etkin ve verimli bir konuşmacı ve dinleyici olma fırsatını bulurlar. Oyun etkinliklerine katılım çocukların sosyal kavrayış yeteneğinin gelişmesi yanında dilde bir uyanıklık da sağlamaktadır. Lieberman oyun ve yaratıcılığın arasındaki ilişkiyi deneysel bir şekilde araştırmıştır. Bunun için çocukları

oyunlarında izlemiştir. Çocukların oyundan zevk almalarının ve kendiliğindeliklerinin bireysel farklılıklarını araştırmıştır. Oyundan zevk almayı 5 özellikle açıklamıştır. Bunlar; bedensel, sosyal, zihinsel, farklı oyun gruplarına katılma, şakacı, açık, neşeli. Araştırmada oyundan zevk alan çocukların yaratıcı düşünmeye sahip oldukları, zevk alamayanların da yaratıcı düşünmeye sahip olmadığını göstermek istemiştir. Sonuç olarak oyundan zevk alan çocukların yaratıcılıklarının yüksek olduğu, yaratıcı düşüncenin oyun ortamında daha iyi ortaya çıktığı görülmüştür. Samur ve Davaslıgil, oyun oynayarak büyüyen çocukların oyun oynamamış çocuklara göre sosyal yönden daha aktif, yaratma güçlerinin daha fazla, konuşmalarının daha düzgün, dillerinin daha zengin olduğunu vurgulamışlardır.

Resim 2.24: Hırka giyme oyunu

Oyun, çocuk için sadece eğitsel yönden değil onun ruh sağlığı açısından da büyük önem taşımakta ve duygusal ilişkilerin başlatılması için en iyi ortamlar hazırlamaktadır. Çocuk oyun sırasında son derece bağımsız kendi başına buyruk, kendi dünyasında özgür hareket ederek duygusal rahatlama elde eder.

Resim 2.25: Kurt baba oyunu

Çocuklar değişik yaşlarda, değişik tarzlarda oynarlar; bir iki yaşındaki çocuklar diğer çocuklarla beraber olmak isterler fakat çoğu zaman beraber oynamazlar. Bu yaşlarda ya yalnız oynarlar ya da oynayan çocukları seyrederek. Bu döneme “yalnız oyun dönemi” denir. Çocuklar bu dönemden sonra, paralel oyun dönemine geçerler.

Genellikle, iki üç yaşları kapsayan bu dönemde çocuklar, yan yana fakat ayrı oyuncaklarla oynarlar, aralarında işbirliği ya da iletişim görülmez. Çocuk başka bir çocuk yanında aynı tür oyun oynar örneğin blok köşesinde iki çocuk yan yana bloklarla bağımsız oylarlar. Yan yana aynı tür oyun oynamakla beraber sözel iletişim görülmez.

Üç dört yaşlarında, hayali oyun ya da dramatik oyun önem kazanır. Bu yaşlarda, oyuna ayrılan sürenin hemen hemen tümünü hayali oyunlar kapsar. Çocuklar bu yaşlarda, yaşlılarıyla beraber oynama isteği duyarlar çünkü onun gibi düşünen, onun gibi hissedebilen ve hayal gücünü kullanabilen kimseler ancak aynı yaştaki çocuklar olacaktır. Yaşlılarının kimisi bir tırmanma merdivenini roket, bir sandalyeyi otomobil, bir sopayı at olarak düşünebilir. Hayal ürünü yaratıklara ve olaylara ancak aynı yaşın çocukları inanabilir. Çocuklar hayali oyunda, istedikleri kişiliklere kolayca girer ve oyunu gerçekmiş gibi oynarlar. Küçük ve kuvvetsiz olmalarına rağmen, hayal dünyalarında çok kuvvetli bir kişiyi canlandırabilirler. Gerçek hayatta çok sakın olan kız ya da erkek çocuklar, dramatik oyun sırasında yırtıcı bir havaya bürünürler. Yine bu oyun sırasında annenin, babanın, kardeşin rolüne girer ve onların duygularını oyunlarında yansıtır. Bazen de bebekliğe döndüklerini ya da büyüdüklerini hayal ederek çeşitli yaşantılar içinde kendilerine korkutan yaratıkları ya da olayları yeniden yaşarlar. Görüldüğü gibi hayali oyun büyük ölçüde taklide ve sınırsız bir hayal gücüne dayalı, çocukların çeşitli sosyal ilişkileri yansıttıkları, kendilerini ifade ettikleri bir oyun türüdür. Hayali oyunlar ve rol yapmak toplumsal yaşamın özünü teşkil eder, çocuk toplum içinde geliştireceği kimliğin, değerlerin ve kullanacağı dilin özelliklerini bu tür oyunlarda oluşturur, içselleştirir.

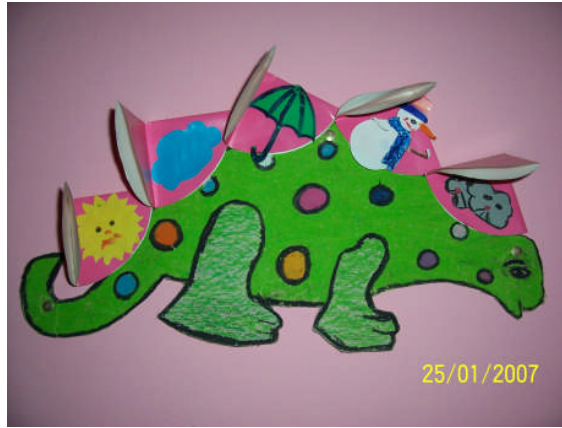
Çocuğun yaşamında büyük önem taşıyan oyunun okul öncesi eğitimde etkin bir şekilde kullanılması oyun faaliyetlerinin iyi bir şekilde planlanmasına ve uygulanmasına bağlıdır. Bu planlamayı yaparken öğretmen öncelikle oyun alanının özelliğini dikkate almalıdır. Oyunu, oynama şekli yönünden ya da çocuk sayısı açısından, oyun ortamının yeterli olup olmayacağı, oyun dışarıda oynanacaksa hava koşullarının uygunluğu, oyun yerinin sağlık koşullarına uygunluğu gibi durumlar değerlendirilerek şartlara uygun oyunlar seçilmelidir. Oyunun çocuklar tarafından ilgi görmesi açısından oyun saatinin doğru bir zamanlamasını yapmak da oldukça önemlidir. Seçilen oyunun tipi, verilen süre, oyun grubu, oyun için gerekli araçlar gibi oyunun temel özellikleri konusunda hata yapılması ilgi çekici bir oyunu ilgi çekici olmayan bir oyun haline getirir.

2.8. Fen ve Doğa Etkinlikleri

Resim 2.26: Yağmur nasıl yağar deneyi

Fen ve doğa çalışmaları okul öncesi eğitim programlarında çocukların çevresinde olup bitenleri anlamaları ve çevresini keşfetmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Çocukları gözlem yapmaya, araştırma, inceleme ve keşfetmeye yöneltten bir etkinliktir. Bu etkinlik çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını ortaya koymalarına ve kavram geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Çocuklar, çevrelerinde gördükleri obje ve olaylara karşı meraklıdırlar. Doğdukları andan itibaren duyularının yardımı ile çevrelerini tanı çabası içindedirler ve sürekli yeni ve ilginç olan şeylerden hoşlanırlar. Bu nedenle bıkmadan sürekli olarak çevrelerini araştırır ve çevrelerini tanıdıkça yeni yeni kavramlar öğrenirler. Çocuğun bu şekilde doğal çevresi ile iletişime girmesi fen ile ilgili ilk deneyimlerini oluşturur. Çocuğun fene olan bu ilgisi, gelişim düzeyine göre tüm yaşamı boyu devam eder. Araştıran, soran, sorgulayan, bir şeyleri olduğu gibi kabul etmeyen, sadece bakan değil baktığını görebilen bireylerin yetiştirilmesinde fen ve doğa çalışmalarının önemi yadsınamaz.

Resim 2.27: Hava grafiği

Fen eğitimi öncelikle ailede başlamakta, ilk olarak anne baba tarafından şekillenmektedir. Örneğin çocuğun sağlığının tehlikeye girmemesi için sıcak ve elektrikli iletkenlere dokunmamasının öğretilmesi veya çeşitli seslere dikkatini çekerek kaynağını keşfetmesine yardımcı olacak oyunlar oynaması, çocuğa fen ile ilgili verilen ilk eğitimlerdir. Ancak fen bilgisine yönelik ilk planlı-programlı eğitim okul öncesi eğitim kurumlarında çocuğun gerçek ilgi ve gereksinimlerine dayalı olarak gerçekleşmektedir.

Resim 2.28: Çiçek dikimi

Okul öncesi eğitim programlarında yer alan fen çalışmaları, çocukların doğal araştırma ve inceleme meraklarından yararlanılarak onların çevrelerini ve doğayı tanımalarını, sorular sormalarına yardım eden ilginç etkinliklerden biridir. Ayrıca çocukların, bağımsız düşünme ve muhakeme yeteneğinin gelişmesini, çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı hale gelmesini, meraklılık, açık fikirlilik, doğruluk, zorluklar karşısında yılmama gibi tutumları kazanmasını sağlamaktadır. Fen ve doğa etkinlikleri, onların meraklarını giderebilecekleri, neden sonuç ilişkisi kurabilecekleri, çeşitli fikirler öne sürerek tahminlerde bulunabilecekleri fırsatlar yaratır. Çocukların okul öncesi dönemde fen ve doğa ile ilgili yaşadıkları deneyimler, bilimsel becerilerinin gelişmesinin yanı sıra bilime karşı pozitif tutum geliştirmelerinde de önemli rol oynar. Okul öncesinde fen eğitimi çocuğun hava, su, toprak, tohum, mıknaş, hayvanlar, güneş ışığı, renkler, şekiller, aletler, kıyafetler, yiyecekler veya diğer günlük nesnelerle karşılaştıkları her yerde başlayabilir. Ancak öğretmen çocukların görsel, işitsel, dokunsal gibi farklı öğrenme stillerine sahip olabileceklerini unutmamalı ve etkinliklerini planlarken tüm bu özellikleri göz önünde bulundurmalıdır. Fen ve doğa etkinlikleri sırasında çocuklara, bu araçların nasıl kullanılabileceğini açıklamalı, araçlar çocukların istedikleri gibi kullanarak gözlem, inceleme ve dene yanılmalar yapmalarına olanak tanımalıdır. Öğretmen, kullanması gereken araç gereç hakkında önceden yeterli bilgiye sahip olmalıdır. Aynı zamanda belirli aralıklarla günlük eğitim programında, amaç ve kazanımlar doğrultusunda fen ve doğa köşesindeki araçlarda yeni düzenlemeler yapılmalı ve bu değişiklikleri çocuklara anlatmalıdır.

Resim 2.29: Mevsim şeridi

2.9. Eğitici Oyuncaklarla Oynama

Oyun ve oyuncaklar çocukların gelişimi için besin kadar gerekli olan ve yaşamlarının doğal bir parçası niteliği taşıyan uğraşılardır. Çocuğun oyundan en üst düzeyde yarar sağlayabilmesi ve gelişimlerinin desteklenmesi için nitelikli bir oyun ortamı ve materyalli sunulması büyük önem taşımaktadır.

Resim 2.30: Eğitici oyuncaklar

Çocuğun önemli bir uğraşı olan oyunun gerçekleşmesinde oyuncakların rolü son derece önemlidir. Oyun ve oyuncak birbirinden ayrı düşünülemez. Yetişkin çevresinde olup bitenleri nasıl konuşarak, okuyarak öğreniyorsa çocuk da başlangıçta dış dünyayı

oyuncaklarının yardımıyla tanımaya çalışır. Oyuncaklar zekâyı, duyuları ve duyguları uyaran, çocuğun hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştiren, bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimini destekleyen çocukluk döneminin en değerli araç gereçleridir. Oyuncak ve oyun materyalinin tanımını yapmak gerekirse “çocukların oyun oynarken kullandıkları tüm malzemelerdir” şeklinde tanımlamak mümkündür.

Resim 2.31: Eğitici oyuncaklarla oynama

Eğitici oyuncaklar yaşlara göre farklı özellikler göstermektedir. Örneğin bebeklikten üç yaşına kadar olan dönemde görme, işitme ve dokunma duyularını uyaran mobiller, oyun battaniyeleri, beşik korumaları vb. gibi oyuncaklar hazırlanabilir. Daha büyük çocuklar için ise tek başına ya da grupla oynayabilecekleri tombalalar, dominolar, eşleştirme kartları, yapbozlar vb. gibi parça-bütün oyuncakları hazırlanması mümkün olacaktır.

Resim 2.32: Eğitici oyuncaklarla oynama

Okul öncesi çocuklarını bebeklikten itibaren gelişimsel olarak desteklemede eğitici oyuncakların önemli rolü bulunmaktadır. Eğitici oyuncaklarla bebek ve küçük çocukların yalnızca bilişsel gelişimlerini değil tüm gelişimlerini desteklemek ve kolaylaştırmak

mümkündür. Bebek ve çocukların gelişimlerini desteklemek amacıyla hazırlanan eğitici oyuncakların gelişimsel yararları diğer uyarıcı materyallerden çok daha fazladır.

2.10. Boş Zamanlarını Değerlendirme

Sanatsal ifade, kendini ifade etme biçimidir. Okul öncesi çocuklar için uygun araçlar: Boya, kil, kâğıt (kolajlar ve basit origamiler için), parmak boyası, tutkal, resimler ve iplik ayrıca kullanabileceği çeşitli malzemeler, fırçalar ve makaslar gerekebilir. Bu malzemeler evde, çocuğun kolayca erişebileceği bir yerde bulundurulmalıdır. Bunlar istendiği zaman hazır olması için kutularda saklanabilir fakat çocuğun bu malzemeleri büyüklerin denetimi altında kullanmasına dikkat edilmelidir. Çocuklar bu faaliyetleri evde yaparken annelerin çocuklara göz kulak olmaları gerekmektedir. Yemek pişirirken, kitap okurken ya da çok çaba gerektirmeyen bir işle uğraşırken, çocuğun sulu boya ve kille uğraşmasına izin verilebilir. Fakat yaptıklarını paylaşacağı zaman, çocuğun soracağı sorulara ve annenin işinin bölünmesine hazırlıklı olunmalı ve esnek davranılmalıdır. Bu zamanlarda çocuk ne yaptığını anlatmıyorsa annenin sorması gerekmektedir. Ancak çocuk anlatması için zorlanmamalıdır.

Evde çocuğun sanatsal çalışmalarını sergileyeceği bir yer ayarlanmalıdır. Çocuk yaptığından gurur duyacak ve daha fazlasını yapmak isteyecektir. Ona projesini bitirmek için gereken süre verilmelidir. Fakat çocuk yorulduğu zaman gerekirse yaptığı etkinliği sonra tamamlayabileceği söylenmelidir.

Sanat malzemeleri marketlerde, eğitim, sanat ya da ofis malzemeleri satan mağazalarda ve çoğu oyuncak dükkânlarında bulunabilir. Güzel ve çeşitli malzemeler için çok fazla para harcamaya gerek yoktur.

3-6 yaşta pratik, günlük kullanım için basit bir bebek en iyi oyuncaktır. Çocuk için bebek yapmak, tasarımına ve yapımına çocuk dâhil edildiğinde, anne ve çocuk için de özel bir zevk olacaktır. Bunların nasıl yapılacağına dair talimatlar içeren kitaplar kütüphanede, dikiş ya da eliş malzemeleri satan dükkanlarda bulunabilir. Belki sonra da baba bir bebek evi yapabilir ya da aksesuarı olan bir ev almak tercih edilebilir.

Bebeğin bakımını üstlenmek, basit ev işi becerilerinin gelişmesine ve aile rollerini tanımasına yardımcı olur. Hem kızlar hem de erkek çocukları, bebeklerle oynayarak deneyim kazanmalıdır, bu onların duygularını göstermelerini ve kimlik duygularını geliştirmelerini sağlar.

Okul öncesi yaşlarda oynamanın doğal bir parçası da tanıdık rolleri canlandırmaktır. Bu oyun evde arkadaşlarla, kreşte, okulda ya da anaokulunda oynanabilir. Farklı durumları ve yerleri canlandırmak, çocukların konuşmalarını ve sosyal ilişkilerdeki becerilerini edinme yollarıdır.

Yemek pişirirken çocuğun karıştırması, şekillendirmesi ya da yuvarlaması için küçük bir miktar gerçek yemek vererek anneye katılması sağlanabilir. Çocuklar anne ile yakınlık kurmaktan, konuşmaktan ve yaptıklarını taklit etmekten hoşlanırlar.

UYGULAMA FAALİYETİ

Boyama çalışmalarını ve kâğıt işlerini içeren dosya oluşturunuz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ İnternette ve kitaplardan etkinlik örnekleri toplayınız.	➤ Okul öncesi eğitim sitelerinden, yaratıcı çocuk faaliyet kitaplarından, origami kitaplarından, el işi etkinlikleri kitaplarından yararlanabilirsiniz.
➤ Anasınıfı ve anaokullarından etkinlik örnekleri isteyiniz.	➤ Çevrenizdeki anasınıfı ve anaokuluna gidebilirsiniz.
➤ Topladığınız etkinliklerle dosya oluşturunuz.	➤ Farklı gördüğünüz etkinlikleri tercih ediniz.
➤ Kendi dosyanızla arkadaşlarınızın dosyalarını karşılaştırınız.	➤ Birbirinizde olmayan etkinlikleri paylaşınız.
➤ Elinizdeki kaynaklardan yararlanarak özgün bir katlama ve boyama çalışması yapınız.	➤ Kâğıt ve boyama çalışmalarını bir araya getirerek yeni ürünler ortaya çıkarabilirsiniz.
➤ Yaptığınız kâğıt işleri ve boyama çalışmalarının çocukların gelişim alanlarına etkilerini tartışınız.	➤ Bu çalışmaları hazırlarken size olan faydalarından yararlanabilirsiniz.

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmaları kendiniz ya da arkadaşınızla değerlendiriniz.

KONTROL LİSTESİ

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. İnternette ve kitaplardan etkinlik örnekleri topladınız mı?		
2. Anasınıfı ve anaokullarına etkinlik örnekleri istediniz mi?		
3. Topladığınız etkinliklerle dosya oluşturdunuz mu?		
4. Kendi dosyanızla arkadaşlarınızın dosyalarını karşılaştırdınız mı?		
5. Elinizdeki kaynaklardan yararlanarak özgün bir katlama ve boyama çalışması yaptınız mı?		
6. Yaptığınız kâğıt işleri ve boyama çalışmalarının çocukların gelişim alanlarına etkilerini tartınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kontrol listesine göre değerlendiriniz.

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonucunda eksiğiniz varsa faaliyete dönerek ilgili konuyu tekrarlayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıdaki soruları yanıtlayarak belirleyiniz. Aşağıdaki parantezlere cümle doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

1. () Bireysel çalışma, çocukların birbirleriyle uyum içinde olma, yardımlaşma, temiz ve düzenli hareket etme alışkanlıklarını kazanmalarına yardımcı olur.
2. () Boya çalışmalarında, pastel boyalar, kalın uçlu renkli boya kalemleri, sulu boyalar, parmak boyalar vb. kullanılmaktadır.
3. () Kuru boyalar, okul öncesi çocuğunun tek başına bir resim etkinliğinde kullanması gereken boyalardır.
4. () Öğretmen, çocukların çalışmalarının öncesinde ve çalışmaları sırasında çeşitli örnekler göstermelidir.
5. () Kâğıt çalışmaları, serbest zamandaki diğer etkinliklerle aynı anda düşünülmeli, öğretmen tarafından kesinlikle diğer sanat etkinliklerinin dışında çocukların tümüyle yapılan bir grup çalışmasına dönüştürülmemelidir.
6. Kâğıt işleri, çocukların veyeteneklerinin gelişmesine yardımcı olmaktadır.
A) Tanıma ve adlandırma
B) Muhakeme etme ve seçim yapma
C) Yaratıcı düşünme ve karar verme
D) Seçim yapma ve karar verme
7. Yoğurma maddeleri olaraksayılamaz.
A) Kil
B) Çamur
C) Oyun hamuru
D) Kum hamuru
8. Her türlü yaş grubu tarafından kullanımı pratik ve hemen hemen her yerde rahatlıkla bulunabildiği için okul öncesi ve ilköğretim okullarında tercih edilen bir boya türü hangisidir?
A) Sulu boya
B) Guaj boya
C) Pastel boya
D) Kuru boya

9. Kâğıt işlerinde hangi teknik kullanılmamalıdır?
- A) Parçalama
B) Yırtma
C) Katlama
D) Yuvarlama
10. İnce karton, fon kağıdı, dergi sayfaları, elişi kağıdı gibi kâğıtlardan kesilmiş şeritleri bir ucundan tutup yuvarlayarak kullanma işlemine..... denir.
- A) Katlama
B) Yuvarlama
C) Kesme yapıştırma
D) Yırtma
11. Çevremizde gördüğümüz ve kullandığımız, daha sonra da kullanılmayacağı için çöpe atmayı, bir başka yerde saklamayı ya da biriktirmeyi düşündüğümüz hijyenik olan tüm doğal, fabrika yapımı ya da el yapımı maddelere ne denir?
- A) Kolay çalışması
B) Artık materyal
C) Proje çalışması
D) Yoğurma maddeleri
12. Aşağıdakilerden hangisinde artık materyallerle çalışmanın amacı ve önemi verilmiştir?
- A) Evde kullanılmayan malzemeleri değerlendirmek
B) Çocuklara tutumlu olmayı ve biriktirmeyi öğretmek
C) Çocuğun doğuştan getirdiği yaratıcılık özelliğini pekiştirerek açığa vurmasını sağlamak
D) Çocuğun el becerilerini geliştirerek küçük kas gelişimini desteklemek
13. Aşağıdakilerden hangisi Türkçe dil etkinliğinin çocuklara kazandırdıkları arasında yer almamaktadır?
- A) Kitap sevgisi aşılır
B) Dil gelişimini destekler
C) Sosyal ve duygusal gelişimine yardım eder
D) Psikomotor gelişimini destekler
14. Aşağıdakilerden hangisi hikâye öncesi etkinlikler arasında yer almaz?
- A) Tekerleme
B) Parmak oyunu
C) Taklit
D) Bilmece
15. Aşağıdakilerden hangisi müzik etkinliğinin çocuklara kazandırdıkları arasındandır?
- A) Çevreyi ve doğayı tanımalarını sağlar.
B) Keşfetme, öğrenme ve kendilerini tanımalarını sağlar.
C) Duygusal yönden rahatlamalarını sağlar.
D) Sosyal kavrayış yeteneğini geliştirir.

16. Oyun etkinliği planlanırken aşağıdakilerden hangisine dikkat edilmelidir?
A) Oyun alanının özelliğine
B) Oyunun günlük plana uygunluğuna
C) Oyun aşamalarına
D) Oyunun yöreye uygululuğuna
17. Bir iki yaşındaki çocuklar, diğer çocuklarla beraber olmak isterler fakat çoğu zaman beraber oynamazlar. Bu yaşlarda ya yalnız oynarlar ya da oynayan çocukları seyrederek. Bu döneme denir.
A) Paralel oyun dönemi
B) Tek başına oyun dönemi
C) Hayali oyun dönemi
D) Yalnız oyun dönemi
18. Aşağıdakilerden hangisi fen ve doğa etkinliklerinin çocuğa kazandırdıkları arasında **yer almaz**?
A) Çevreyi keşfetmesini sağlar.
B) Araştırma ve inceleme yapmasını sağlar.
C) Sadece bakan değil gören çocuklar yetiştirmeyi sağlar.
D) El becerilerinin gelişmesini sağlar.
19. Çocuğun oyundan en üst düzeyde yarar sağlayabilmesi ve gelişimlerinin desteklenmesi için ve.....büyük önem taşımaktadır.
A) Nitelikli bir oyun ortamı ve materyalin sunulması
B) Kaliteli ve sağlam oyuncakların sunulması
C) Geniş bir oyun ortamı ve ilgi çekici oyuncakların sunulması
D) Sağlıklı ve kullanılabilir materyallerin sunulması
20. Çocukların, bağımsız düşünme ve muhakeme yeteneğinin gelişmesini, çevresinde olup bitenlere karşı duyarlı hale gelmesini, meraklılık, açık fikirlilik, doğruluk, zorluklar karşısında yılmama gibi tutumları kazanmasını sağlayan etkinlik aşağıdakilerden hangisidir?
A) Türkçe dil etkinliği
B) Fen ve doğa etkinliği
C) Müzik Etkinliği
D) Oyun etkinliği

DEğerLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz. Cevaplarınız doğruysa, diğer öğrenme faaliyetine geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Modül ile kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak belirleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi çocuk etkinlikleri arasında yer almaz?
A) Sanat etkinlikleri
B) Türkçe dil etkinlikleri
C) Oyun etkinlikleri
D) Serbest oyun etkinlikleri
2. Aşağıdakilerden hangisi sanat etkinlikleri içinde yer almaz?
A) Fen ve doğa çalışmaları
B) Kâğıt çalışmaları
C) Yoğurma maddeleriyle çalışma
D) Boyama çalışmaları
3. Çocuk etkinliklerini planlarken nelere dikkate edilmelidir?
A) Sınıfta etkinliklerle ilgili köşelerin bulunup bulunmamasına
B) Öğretmenin etkinliklerle ilgili yeterliliğine
C) Çevresel faktörlerin özelliklerine
D) Toplumun çocuk etkinliklerine bakış açısına
4. Aşağıdakilerden hangisi çocuk etkinliklerinin bilişsel gelişime olan katkılarından değildir?
A) Yaratıcı düşünme becerisini geliştirir.
B) Kendi kendine yeterli olma becerilerini geliştirir.
C) Deneme yanılma fırsatları yaratılarak çocukların girişimciliği desteklenir.
D) Bilgi dağarcığını geliştirir.
5. Çocuklar için “keşfetme, öğrenme, kendini ifade etme” olarak adlandırılan etkinlik aşağıdakilerden hangisidir?
A) Müzik etkinliği
B) Oyun etkinliği
C) Sanat etkinliği
D) Türkçe dil etkinliği
6. Çizgisel çalışmalar için uygun olan boya çalışması aşağıdakilerden hangisidir?
A) Kuru boya
B) Pastel boya
C) Gazlı kalem
D) Sulu boya

7. Alıcı ile verici arasında bilgi taşıyan herhangi bir şey.....dır.
A) Eğitsel materyal
B) Eğitici oyuncak
C) Masa oyuncakları
D) Etkinlik materyalleri
8. Aşağıdaki etkinliklerden hangisi çocukların yaratıcılıklarını **daha çok** geliştirmektedir?
A) Sulu boya çalışmaları
B) Eğitici oyuncaklarla oynama
C) Drama çalışmaları
D) Yoğurma maddeleriyle çalışma
9. Eski gazete kâğıtları ve dergi sayfalarını değerlendirmek için hangi kâğıt işi kullanılmalıdır?
A) Kesme
B) Katlama
C) Yırtma
D) Yuvarlama
10. Türkçe dil etkinliğinde hikâye öncesi etkinliklerinin yararı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Kavrama yeteneğini geliştirir
B) Duygularını ortaya koymalarını sağlar
C) Kitap sevgisi aşılar
D) İlgi ve dikkatini konu üzerinde toplamalarını sağlar
11. Aşağıdaki yoğurma maddelerinden hangisi sınıfta çocuklarla birlikte yapılabilir?
A) Kil
B) Tuz seramiği
C) Plastirin
D) Oyun hamuru
12. Öğretmen müzik etkinliğini planlarken **öncelikle** aşağıdakilerden hangisine dikkat etmelidir?
A) Sınıfta müzik aletlerinin olup olmamasına
B) Çocukların isteklerine
C) Çocukların gelişimsel özelliklerine
D) Çevrenin ihtiyaçlarına
13. 3-4 yaşındaki bir çocuk hangi oyun dönemindedir?
A) Hayali oyun
B) Yalnız oyun
C) Paralel oyun
D) İşbirlikli oyun

14. Eğitici oyuncaklar çocukların daha çok hangi gelişim alanını desteklemektedir?
- A) Duygusal gelişim
 - B) Bilişsel gelişim
 - C) Sosyal gelişim
 - D) Psikomotor gelişim
15. Zekâyı, duyuları ve duyguları uyaran, çocuğun hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştiren, bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimini destekleyen çocukluk döneminin en değerli araç gereçlere..... denir.
- A) Materyal
 - B) Eğitim aracı
 - C) Oyuncak
 - D) Eğitim materyali

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz.

Öğrenme faaliyetleri, ölçme değerlendirme ve modül değerlendirme bölümlerinde istenen çalışmaları başarı ile tamamladıysanız öğretmeninizle iletişim kurarak diğer modüle geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	B
2	D
3	C
4	A
5	A
6	C
7	B
8	A
9	B
10	D
11	A
12	D
13	C
14	D
15	C
16	D
17	Y
18	Y
19	D
20	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Y
2	D
3	Y
4	Y
5	D
6	D
7	D
8	C
9	A
10	B
11	B
12	C
13	D
14	C
15	C
16	A
17	D
18	D
19	A
20	B

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	A
3	C
4	A
5	B
6	C
7	A
8	D
9	C
10	D
11	B
12	C
13	A
14	B
15	C

KAYNAKÇA

- ABACI, Oya, **Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Görsel Sanat Eğitimi**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2003.
- AKGÜL Esra, **Fen ve Doğa Etkinlikleri**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2003.
- AKTAŞ ARNAS, Yaşare, **Okul Öncesi Dönemde Fen Eğitimi**, Kök Yayıncılık, Ankara, 2007.
- ARAL Neriman, Figen GÜRSOY, Aysel KÖKSAL, **Okul Öncesi Eğitimde Oyun**, Yapa Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- ARAL, Neriman, Adalet KANDIR, Münevver YAŞAR, **Okul Öncesi Eğitim 1**, Yapa Yayıncılık, İstanbul, 2000.
- AUERBACH, Stevanne, **Anne ve Babalar İçin Çocuk Yetiştirmede Oyunun Önemi**, Yakamoz Yayınları, İstanbul, 2008.
- BAYKAN, Suna. **Gazi Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı**, Yapa Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- DEMİRCİ, Rasih, **Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu**, Kök Yayıncılık, Ankara, 2002.
- DİNÇER, İnci, **Müzik El Kitabı**, Yapa Yayıncılık, İstanbul, 1992.
- GÜRTUNA, Sevgi, **Çocuk ve Sanat Eğitimi**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2004.
- NAMLU, Ayşen Gürcan, **Okul Öncesi Eğitimde Araç Geliştirme**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2004.
- OĞUZKAN Şükran, Neslihan AVCI, **Okul Öncesinde Eğitici Oyuncaklar**, Yapa Yayınları, İstanbul, 2000.
- OĞUZKAN, Şükran, Özgür DEMİRAL, Gülseren TÜR, **Okul Öncesinde Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri**, Yapa Yayınları, İstanbul, 2001.
- OĞUZKAN, Şükran, Güler ORAL, **Okul Öncesi Eğitim**, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul, 1995.
- POYRAZ, Hatice, **Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak**, Anı Yayıncılık, Ankara, 1999.

- POYRAZ, Hatice, Hale DERE, **Okul Öncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2001.
- SERT, Sergül, **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005.
- SEVİNÇ, Müzeyyen, **Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2004.
- ÖZDOĞAN, Berka, **Çocuk ve Oyun**, Anı Yayıncılık, Ankara, 2000.
- ÖZTÜRK, Ayten, **Okul Öncesi Eğitimde Müzik**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2003.
- TURLA, Ayşe, **Okul öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Sanat Etkinliklerini Planlama, Uygulama ve Değerlendirme Becerilerinin İncelenmesi**, Hacettepe Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1995.
- www.okuloncesiforum.com.tr